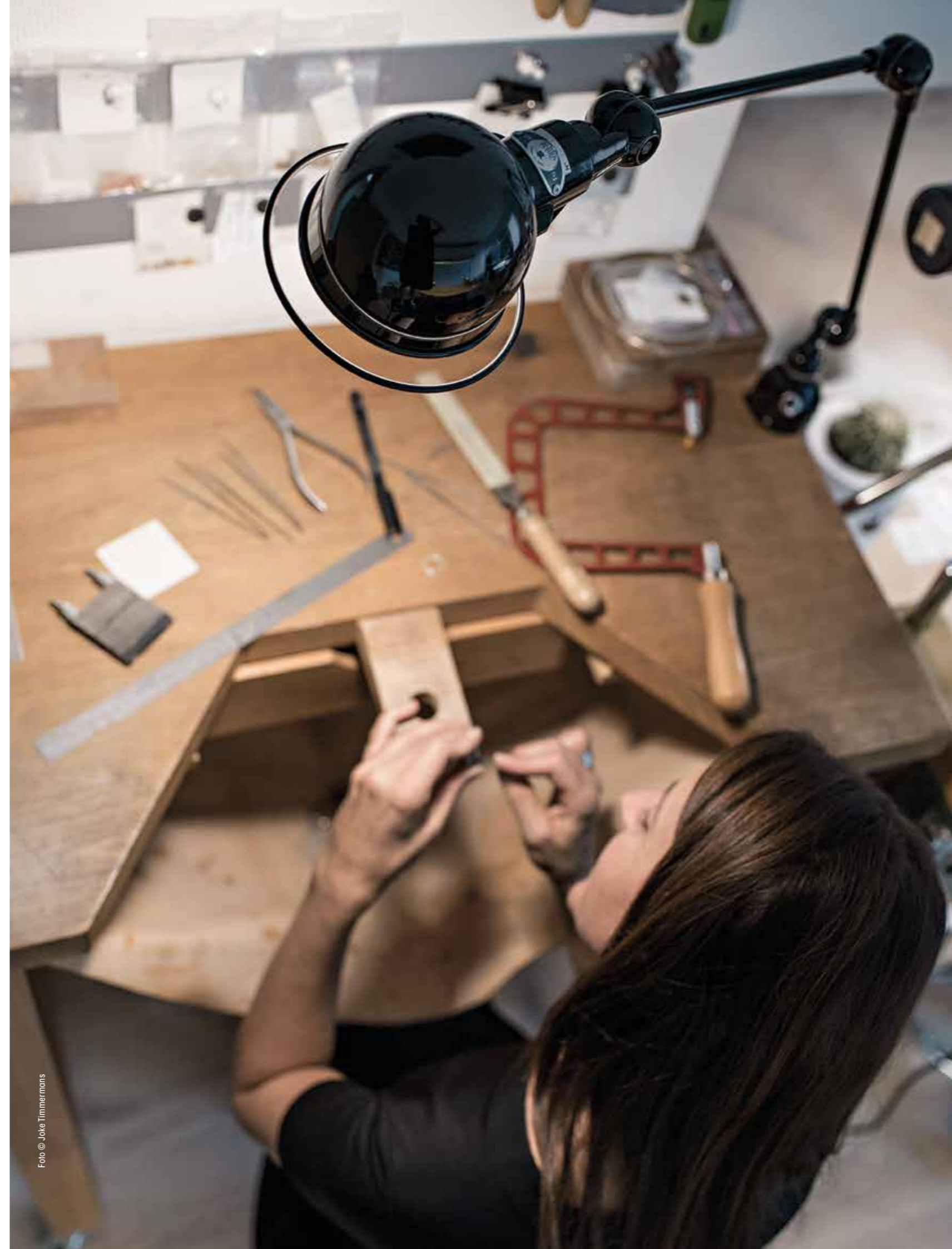

Parels van Verdriet

In het donker worden sterren *zichtbaar* en komen fonkelende *vergeet-me-nietjes* aan zet. Steeds meer mensen toveren hun verdriet om tot *juwelen*, twee *designers* over de kracht van troostend moois.

Tekst ISABELLE VANDER HEYDE

“Ik maakte al jaren juwelen in de vorm van een naam en schreef daarbij zelf de woorden uit voor het ontwerp. Op een dag vroeg iemand me om de naam van haar overleden moeders te smeden. Ik vond het op één of andere manier niet kloppen om dit in mijn eigen handschrift te doen, dus ik vroeg of ze geen oude schrijfsels van haar moeders hand had. Voor mij een technische vraag, voor haar een enorm confronterende opdracht die haar opnieuw de spullen van haar mama én haar eigen verdriet deed induiken. Het was uiteraard niet mijn bedoeling zoiets in gang te zetten, maar achteraf zei ze wel dat het enorm veel deugd had gedaan, dat ze onbewust een nieuwe stap in haar verwerkingsproces had gezet. Ik voelde voor het eerst hoe ik voor iemand echt een verschil kon maken.” De Hasseltse ontwerper Veronique Sneyaert maakt rouwjuwelen als blijvende herinnering aan overleden dierbaren. Dat zijn soms abstracte ontwerpen, maar vaker op maat gemaakte creaties om iemand altijd bij zich te dragen. Ze maakt ze op basis van een handschrift, een tekening, een vingerafdruk of zelfs met assen in. “Een verhaal en herinneringen staan centraal. Elk juweel begint met een gesprek waaruit moet blijken wat voor de persoon in kwestie belangrijk is: een woord, een oud sieraad, een bepaalde vorm. Dat kan iets heel discreets en gewoontjes zijn, als het maar klopt voor de drager. Voor de ene is dat een ring in de vorm van haar grootmoeders handschrift, voor de andere een armbandje met een parel van haar moeders oorbellen. Het is voor mij altijd een

“JUWELEN ZIJN
iets waar WE VEEL
AAN KOMEN; *een ketting*
ROND DE VINGER
draaien, SPELEN MET
EEN RING, *naar* EEN
OORBEL GRIJPEN.
EEN *onbewust*,
TROOSTEND *gebaar.*”

—VERONIQUE SNEYAERT

zoektocht om dat ene te vinden en ik heb er een verborgen gave in ontdekt: ik kan blijkbaar erg goed luisteren. Ik denk dat die persoonlijke aanpak en een luisterend oor tegenwoordig een vorm van luxe zijn: we leven in een gejaagde wereld waarin mensen geen tijd meer hebben voor elkaar. Bij mij stap je geen anonieme winkel binnen met een afstandelijke klant/verkoper relatie, maar kan je je verhaal kwijt. Verdriet wordt erkend en dat doet deugd op zich. Veel mensen starten het proces online en zetten hun verhaal liever op mail, achteraf blijkt dat altijd opluchtend te hebben gewerkt. In die zin heeft mijn aanmeldingsformulier een therapeutisch effect.”

Het is typisch voor de westerse samenleving om in stilte te rouwen. Waar andere culturen een heengaan uitbundig vieren, is verdriet hier nog steeds een ongemakkelijk iets. De hevige emoties die daarmee gepaard gaan, schudden we het liefst zo snel mogelijk van ons af. Er is weinig tijd om stil te staan bij bepaalde gevoelens, bij herinneringen en bij die kleine dingetjes die juist de kracht zouden kunnen geven om door te gaan. In het uiten van emoties is het Westen sowieso nooit de eerste van de klas geweest, maar ooit was rouwen wel een zaak van uiterlijk vertoon. Eeuwenlang golden ingewikkelde kledingvoorschriften voor al wie een naaste had verloren. Daar hoorden naast een strikte, gitzwarte garderobe ook imposante rouwjuwelen bij, een trend die culmineerde in de negentiende eeuw. Aangezien de dood in die tijd constant om de hoek loerde, ging rouw op den duur deel uitmaken van het dagelijkse leven en maakten draagbare miniatuur portretjes en -urnes deel uit van het straatbeeld. De Britse koningin Victoria, beroemd en berucht om de decennialange rouw die ze zichzelf na het overlijden van haar echtgenoot prins Albert oplegde, slaagde er zelfs in een nogal aparte trend te dicteren. Zij liet een set juwelen maken waarin Alberts haren verwerkt waren, waarop heel Europa creatief aan de slag ging met haren en juwelen. Na haar eigen dood begin twintigste eeuw doofde die traditie uit en werd rouw veel meer een private aangelegenheid.

Foto's © Joke Timmermans, DR

“DAT IS WAAR
MENSEN *tegenwoordig*
OM VRAGEN: *iets*
FIJNS EN ORIGINEELS,
een DRAAGBAAR
VERHAAL ZONDER
TOO MUCH *in your*
FACE OF *too* MUCH
INFORMATION
te ZIJN.”

—MELANIE VAN DOOREN

De laatste jaren stijgt de vraag naar gedragen herinneringen weer. “Ik denk dat mensen nood hebben aan iets tastbaars: het is klein, ligt rechtstreeks op de huid, sommigen vragen me ook expliciet om een hanger zodanig te monteren dat hij dicht bij het hart kan worden gedragen, of willen een vingerafdruk omdat het iets ruws is, ze kunnen erover wrijven,” merkt Veronique op. “Juwelen zijn iets waar we veel aan komen; een ketting rond de vinger draaien, spelen met een ring, naar een oorbelt grijpen. Een onbewust, troostend gebaar. Daarnaast is verdriet tegenwoordig ook minder taboe en mogen mensen hun gevoelens en verhaal eindelijk uiten.” Ook al weten ze niet altijd hoe dat moet. Stories By Mabel is een organisatie ceremonieschrijvers en -sprekers die het woord nemen wanneer alles stil valt. Nadat ze jarenlang trouwfeesten opluisterden, besloten ze hetzelfde te doen voor afscheidsceremonies. Lieke Biesemans is het kloppende hart van de groep: “Er is een nieuwe generatie die rouw niet op een koude manier wil verwerken. Ik geloof dat afscheid nemen niet lelijk moet zijn, niet grauw noch kil. Als een afscheid warm, persoonlijk en vol schoonheid verloopt, heeft dat impact op de rest van het rouwproces. Ik ervaar dat bij de gezinnen met wie ik mee wandel: door zelf het afscheid in handen te nemen en het de kleur te geven die ze zelf kiezen, nemen ze controle over een situatie waarop ze in de eerste plaats geen controle hadden. Natuurlijk is het even wennen aan het idee om de boel letterlijk op te fleuren, we zijn niet geconditioneerd om zo te denken, maar het doet iedereen ook gewoon deugd.” Die veranderende mentaliteit valt vooral op bij doodgeboren baby's, de zogenaamde sterrenkindjes. Veronique: “Vroeger werd daar met geen woord over gerept, maar de laatste jaren vroegen veel moeders me een herinnering aan hun baby, je voelt echt dat er meer ruimte is voor deze specifieke vorm van verdriet. Zo kreeg een klant onlangs na drie gezonde kinderen de veel te vroege dood van haar dochtertje te verwerken, waarop bleek dat haar eigen moeder ook een zontje was verloren bij de geboorte. Zij had haar baby echter nooit mogen vasthouden en had dit eigenlijk nooit een plaats kunnen geven. Ik heb voor beide vrouwen een juweel ontworpen, elk met specifieke steentjes die naar elk van hun kindjes verwijzen, de grootmoeder was hier echt door geraakt. Het illustreert hoe groot het verschil op een generatie tijd is, en hoe belangrijk het is dat een juweel iemands specifieke verhaal kan vertellen.”

Dat laatste valt ook Melanie Van Dooren op, bekend om haar made-to-measure juwelen en “verhalende ringen” in het bijzonder: “Ik maak ringen die je over elkaar kan dragen, voor elke mijlpaal één, en zo eigenlijk je levensverhaal vertellen. Sommige klanten vragen me daarbij een ring van hun grootouders te verwerken tot een nieuw ontwerp, een steen met een bijzondere betekenis bij te zetten, of een klein plaatje met het initiaal van een kindje toe te voegen. Het daagt mijn creativiteit soms uit, maar het kan allemaal en het zorgt voor een erg persoonlijk resultaat. Dat is waar mensen tegenwoordig om vragen: iets fijns en origineels, een draagbaar verhaal zonder too much in your face of too much information te zijn.” Want discretie blijft aan zet. Zet de lugubere Victoriaanse trends uit het hoofd, zelfs rouwjuwelen met as kunnen fijn, mooi en elegant zijn. “Er zijn heel wat asjuwelen op de markt, maar die zijn inderdaad log en zwaar, zegt Veronique. “Mensen lopen dan echt met een koker om de hals en die lokt gegarandeerd vragen uit, terwijl ze vaak niet op die vragen zitten te wachten en hun rouw ook niet als een uithangbord willen dragen. Ik maak daarom heel kleine creaties met een minuscule holte waarin ik met een pincet was as kan aanbrengen. Onlangs heb ik voor de mama van een sterrenkindje bijvoorbeeld een hanger met zilveren maantje gemaakt.”

